

passionū aialium per quas disponitur vel in-
disponitur spūs ad passiones spūales. ai ad-
uertat quātū dñium habeat bonus angel⁹
ad inducēdū saltim dispositiōē hos vel illos
spūales affectus disponēdo vel immutādo
sensus corpales tā interiores q̄ exteriores
qui sūt organice potentie. et hoc varijs modis
et pene infinitis. iux̄ variacōnū applicacōnū
multiplicū hui⁹ vel illius cause corporalis
Verū de hñs nō est hic dicēdū per singula

Consideratio sextadeciā quomō mal⁹
āgel⁹ causat passioēs spūales deo per.

Affioēs spūales p̄tur mittēte
bantur crebro ab immissoibus
p̄ angelos malos factis possunt
quidam angeli mali quātum dei
prouidētia permisit agere similia multa
ad angelos bonos tam ob subtilitatem vi-
goremq; substantie sue q̄ ob perspicuitatē
naturalis ingenij. q̄ propter expiētiarum
diuturnitatem nunc in naturalibus actio-
nibus sursum et deorsum in celo et in terra
Nunc in opacōnibus miraculosis angeloz
et oīm spirituū beatorū quāuis errent fre-
quenter. Excecat eos malitia amēs. supbia
furens sine lege et ordine liuor insaniens
Excecat eos iustum dei iuditiū illudens eis

et pueriffimōs eoz conat⁹ aduersus elcōs
suos ouertat in vfu sue bonitatis. Tū ſignu-
rat ſe angel⁹ ſathane in angelū lucis ſicut
tradit aplūs. qđ ſei ſic pōt vno mō mtelli-
gi. ut ipē malus celet innatā malitiā et hor-
rificos affect⁹ ſuos fingēdo ſe placitū pulchrū
et benignū ad exemplar bonoz angelorū
Imitādo p̄terea doctrinas et obſeruatōēs
eoz dē btōz ſpirituū in amore caſtītatis et
virtutū tā ut ſeducāt facili⁹ q̄ venerētur. et
colantur ſicut dē. Nā p̄pter quid aliud inue-
nim⁹ in ſup̄ſtitiōibus magicis. ſei thuiſica-
tōēs et orōnes deuotas et ieiunia petit q̄
ſei minifteria p̄ pueros innocētes niſi ut
efficacius fallat et colat ſicut deus. Demqz
quātas habeat efficacias ad immutacōes cor-
poris actiōēs iſte malignoz ſpirituū. ſcrip-
tura ſacra docet de magis pharaois et alibi
et rō certa deducit p̄coceſſo q̄ demoēs aliq̄
ſint aduersus quos nobis eſt colluctacō ſi-
cut tradit aplūs. Et idipm ⁊ ſancti patres
multis ſup̄ numer⁹ argumētis experti ſunt

Confidētia decima ſeptima quomodo
paſſiōēs ſpirituales a celo diſpoſitiue
cauſantur et a qualitatibus ſecundis
a celeſti influxu et primarum actiōe
qualitatum cauſatis

Actiones spūales immitūtur a
celo mediate tamē a solūmō dis-
positiōe. similiē a qualitatib; scdis
o sequētib; celestes influxus et
p̄marū qualitātū actiones. longus eēt hic
sermo de traditiōe astrologoz quo ad cele-
stes actiones in corpus huānū scdm varie-
tatem signorū et planetaz et aspectū vt
q̄ saturnus inducit ad tristitiā. iupiter
ad leticiā. Mars ad iram. Sol ad audaciā
Venus ad occupiscentiam. et ita de reliquis
Jnde venit distinctio illa. q̄ planetaz ali⁹
est beniuolus. ali⁹ maliuolus. quāuis hoc
non sit accipiendū de malitia que sit innata
planetis. Jnducit enī quantū de se est ad bo-
nū sed in hoībus abusus est. qui bene natū
inclinacōes deducunt in malum. Potuerat
etiā rememorari quo pacto celestes influx⁹
varias imp̄mūt a miras tam in lapidibus
q̄ in herbis et metallis ppriates. sicut in
magnete p̄spicue cernim⁹. Sicut p̄terea di-
cūt rez hmoi curiosi. q̄ lapis talis portat⁹
vel inspect⁹ dat audaciā. ali⁹ leticiā. ali⁹
amorē. Hec autē oīa quātū habēt veritatis
nichil aliud p̄bat q̄ nrām cōsideracōez. qm̄
acceptōes hmoi fiūt non immediate in spm̄
rōnalē s; in corp⁹ ad cui⁹ alteācōez hāc illā

non parū inclinatur spūs ad hūc affectum
spūalē vel ad illū in se pducēdū quē ad mo-
dū meōratur helise⁹ enotasse saltū dū pphie
spm̄ in se vellet excitai. Qd autē demones
dicūtur p aliquas hmoi virtutes allci. vel
eici. vel pelli alteri⁹ est speculacōis. Vocāt
autē aliq virtutes hmoi. virtutes occultas
sicut auicēna Alij. virtutes a tota spē vel q̄
insecūtur formā specificā rei. sicut natuā spe-
cifica caliditatis est calefacere. Ita natura
specifica magnetis est sic mouē ferrū. Natu-
ra specifica strutionis digerē ferrū. Et ita de
reliq̄s effectibus quos nō dicūt fieri ex ocur-
su vel actione q̄litatū primarj l̄ ex obiācōe
earj seu ofiguracōe quē admodū fuit intērio
quorū dā ad hec pncipia generalia q̄lescūq̄
effect⁹ inferiores reducere qui vel nō pnt l̄
difficilime pnt in assignatioē tot varietatū
in effectibus semet euoluē. Inuenim⁹ p̄tēa
quosdā p̄hoz opmatis eē sicut ex articul-
p̄isēn̄ odepnatis palā elicit q̄ celestes intel-
ligētie q̄ aiānt celū scdm eos talit̄ agebant
in spm̄ q̄liter celū agit in corpus ita ut spūs
se habet; solū passiue ad oēm sciām ognicō-
nē vel affectioēm. Et nil agebat s; agebatur
tanq̄ si obiectū lucidū agat ymaginē sui in
speculū obiectū vel tanq̄ pictor aut scriptor

se agat in tabulā. put etiā boetius in suo de
solacōe metro commemorat. Dixerūt rursus
aliqui q̄ hec actio intelligētiaꝝ fit libere in
spiritū nūc ad hoc cognoscendū nūc ad illud
Alij naturali necessitate id fieri cōdebant
Ponebant tū q̄ dispositō spūs. put abstra-
bitur magis aut min⁹ a carnalib⁹ vīculis
a carcē ceco corpis iuuat plurimū vel impe-
dit radiosos hos influxus Sic saluāt magi
cam natuālem. sic p̄phetiā illuācōez et ita
de plurimis. Sic ymaginati sūt. auicēna. al-
gazel. alkindus. a nōnulli doctoz xpianoz
ponētes illustrari q̄quauēfū a hoc posuerūt
aliqui fieri per liberam ouersionem spiritus
secūdū duplicem fatiē suam nūc ad supiora
nunc ad inferiora. Aristotiles vero nullam
posuit nisi ab infimis fieri cognitionem vel
affectionem originati⁹ et immediate quem
insecuti sunt omnes doctores catholici dum
locūtur de statu nature destitute nec eleuate
per raptus aut illustracōnes miraculosas
sicut dicit petrus q̄ non huāna voluntate
allata est aliquādo p̄phetia Raptus autem
extasis apud deuotos tunc ideo dicitur fieri
dum illustratur spiritus immediate defursū
quia preter naturalem cursum vite presen-
tis hoc euenit

Consideracō decima octava de passio-
bus causatis ab innata cōplexione et
earum origine

Affiones spūales iuuātur pluri-
mū vel impediūtur ab innata cō-
plexioē corporali. Auctorizant
plato q̄ aīe insecunt corpōā non
quāde naturali nēcitate sed ad spm̄ libez fiat
aspectus s̄ q̄dam inclinacōe put corp⁹ ipm̄
s̄ministrat aīe tanq̄ instrumētū. Constat
enī q̄ ad instrumētōrū varietatē cōfurgit
in opacōibus facilitas maior vel difficultas
Videm⁹ itaq̄ circa mechaicas artes q̄ faber
aliter opatur cū instrumēto q̄drato. aliter
cū acuto. aliter cū beteti. Sic et scriptor vel
pictor. Sic erit suo modo de varia cōplexione
mēbrozū et de hijs q̄ mēbris ipis s̄seruiūt
vt sūt spūs corporei. tā radicales q̄ fluētes
ut est p̄terea sanguis qui est coīs materia
tā mēbrozū q̄ h̄moi spiritūū. Circa qd̄ oportet
attendere iuxta tradicōez medicōzū. q̄
sanguis s̄tilis et clar⁹ in substātia. Tpat⁹
vero in q̄litatibus dispoit ad gaudiū. mai⁹
vel min⁹ scdm̄ q̄ntitatem talis sanguis. qui
gnat spūs splēdidos aut tpatos. Sanguis
aut clarus et s̄tilis et calidus a dñio q̄lis
est sanguis corpōzū in quibus calor rufens

dñatur disponit ad velocissimam iram. cū sit
velocis inflāmacōis ⁊ motus. sed ira hec mo-
dicū est durabilis. cū omne subtile ⁊ tenue
faciliter resoluat. Si vero sanguis fuit sibil
⁊ clarus s; frigid⁹ qualis est in corporibus in
quib⁹ aquositas natuālis fleumatis dñat
indiat ad tiōrē et pusillāimitatē q̄ a q̄busc̄
weat cordis debilitas. Et hoc est q̄ spirit⁹
a talisanguinē gnatus est modicus. frigid⁹
tate impediēte suā gnacōez. Est etiā grauis
et paz inflāmabilis ppter frigiditatem et
huūditatē. Ideo sup est vt sit ineptus calefa-
cere cor ⁊ ab exteriori moueri. ppterea neq;
ad iram neq; ad gaudiū neq; ad audaciā
pōt inclinaē. Sāguis aut grossus ⁊ calid⁹
si fuit niger aut tēbrosus et ineq̄lis grossiti,
ei qui turbid⁹ appellat. qualis est sanguis
corporū in quib⁹ color a p̄inquās finī adus-
tionis dñatur. disponit ad tristitiam ppter
tenebrositatē spirituu. ⁊ ad irā ppter calidi-
tatē ipōz. dispoit insup ad p̄tinaciā vel fixā
iram propter eoz spissitudinē vel grossitiez
Delet enī tarde nis forma eis impressa ⁊ a
corpore dissoluūtur. Si vero sanguis fuerit
grossus et calidus non tamen turbidus q̄-
lis inuenitur in corporibus habentibus cor-
tpatum ⁊ epar nōbilitate calidum atq; sicū

sed longe ampli⁹ siccū. et vtētib⁹ dieta me-
diocri vel in corpib⁹ tpatis quoz sanguis
forti exercitio calefact⁹ et inspissat⁹ nondum
cepit aduri et demigri nōdū disposit ad tristi-
ciā s; ad ostantē audaciā quā quidā vocat
fortitudinē cordis. Disposit quoq; ad medio-
cre irā qz leticia frāgit eā cū ad leticiā sint
magis pmi q̄ ad tristiciā. Sed si ex uehemē-
tissimis causis ira fortis excitet in talibus
tarde sedat ppter grossitiē seu spissitudinē
p̄dcōz. Sāguis aut grossus et frigid⁹ nō
tamē turbid⁹ q̄lis est in corporib⁹ cor tpatū
et epar ficti⁹ et frigidius tpatō sed magis
siccū q̄ frigidū et vtētib⁹ dieta gnatiā de
se mediocris sanguis. reddit hōiez medio-
cre in oibus accidētib⁹ aīmi ut non magis
sit pn⁹ ad hoc q̄ ad illud. Sed intm̄ differt
ab hīs quoz sanguis est tpatus quomā
ex dispositōe sui sanguis est solidus siue cō-
stās in inchoatis ppter grossitiem spiritūū
suoz. Si vero sanguis sit grossus et frigid⁹
et turbidus sicut in habētib⁹ epar eq̄liter
frigidū et siccū tpatō vel ampli⁹ frigidum
et vtētib⁹ hīs q̄ gnant hmoi sanguēz dis-
ponit ad celerē et pmanētē tristiciā. et ad
lentā vel tardā irā. Sed si excitet ira ex forti
causa nimū pseuerat. et inclināt ad odiū

111

Præcorē. Fortitudo tñ ire istoꝝ miõꝝ est q̄ in
hñtibꝝ grossum ⁊ turbidū atꝫ calidū san-
guiez. Sed maior q̄ in hñtibꝝ ip̄m sb̄tilē. pp̄
qđ odiū nãl̄t̄ mueteat̄ in istis. Ecce qđ scđm
ista ⁊ similia sumūt medici fiḡ õplexionū. ⁊
at̄buūt alias õdicões sanḡneis alias cole-
ricis. alias flematicis. alias melãcolicis

Cõsideracõ decianona in qua õndit̄ p̄ exē-
plū grossuz passioēs aliq̄s sp̄uales dispo-
sitie cãri ex actioē p̄az q̄litatū. **Di**ate tñ ⁊

Passioēs sp̄uales solēt immutai me-
dispositie p̄ actionē p̄maz q̄litatū.
Subseq̄t̄ hec õsideracõ ad declãcõez
p̄cedētis. Nã varia dispositio sanguis atꝫ spi-
tuū cãt̄ p̄ncipalit̄ a multiplici actioē q̄litatū
p̄maz. Sumam⁹ autē p̄maũductioē decla-
ratia p̄dictoꝝ exēplū qđ in ebrijs cotidie
õspicim⁹. Constat enī aliquos p̄usq̄ v̄mo
se repleuerint t̄patos eē ⁊ sedatos in passio-
nibus suis ⁊ affectioibus q̄ post v̄mū habū-
dant̄ s̄p̄tū trahūtur. Hñ ad irã v̄kementē
hñ ad tristitiã melãcolicã. hñ ad leticiã ef-
fusã. hñ ad sp̄. hñ ad tiõz. hñ ad audaciã
hñ ad odiū ⁊ indiḡcõez. hñ ad benignitatē ⁊
amicitiã. Cur aut̄ fit hec tãta varietas nimir̄
qđ variat̄ acẽtal̄ dispositio sanguis ⁊ huõ-
rū atꝫ sp̄ituū ex actione vini ⁊ q̄litatū suaz

Quocirca facile est ppendē qñtū opetur hec
vel illa oplerio fixa quodāmodo a pmanēs
sim accidētali et tñseūte dispositōe corporis
dissimil' tanq̄ subita et potēs opacō s̄bseq̄t
adeo quidē ut si videris ebriū p̄sus sobū fere
dicē possis hic vtiq; nō est ille. Deniq; qñtū
p̄ficim morali negoō cognoscē taliū passio-
nū tales origines tā apud se q̄ apud alios
vel corrigēdos vel docēdos non operosū est
aduētē. cū nō eadē videānt ebrijs a sobrijs
scđm p̄bm. alitq; p̄inde sint ad deuotionē
a virtutē inducēdi sic vel sic affectati. Quod
vtiq; vidit sapiens mulier abigail q̄ nabal
nō nisi post vinū digestū omonuit. Hoc in
sup lucidissime tradidit. optimus moralis
artifex gregori⁹ in suo pastorali **Consid⁹ xx**

**Consideratio vicefiā de passioibus ab
p̄maginacōe causatis et eaz effectib;**

Affioēs oēs p̄maginaciāz virtu-
tē. solite sūt vel mtēdi nōbilitē vel
minū. Et hic inserem⁹ de reliquis
origimb; iparū passionū. Itaq;
qñtā vim habet virtus p̄magiātiā tradūt
p̄bantes a medici p̄ expientie librū edodi
dicūt enī ipam habere virtutē regitiām et
immutatiām toti⁹ corporis. Qd ut facilius
innotescat suppona⁹ p̄mo cū p̄ho q̄ species

seu forma rei vel ei⁹ fantasma seu ymago hz
vim alterandi pportiōliter sicut habet res
cui⁹ est ymago. quēadmod⁹ spēs ignis ha-
bet vim calefaciēdi. spēs niuis infrigidandi
Non tamē in equali g̃du ad rem ipam. Sup-
ponam⁹ p̃terea. q̃ spūs aialis delati⁹ est
formaz seu spēz. sicut aer recipit species colo-
ris vel alioz sēnsibiliū. Et hec species licz non
sint sensibiles impressioēs in corpibz dispo-
sitis sicut spēs coloris causant ymaginē in
speculo. sic ymaginacō turpis figurē recipitur
in spiritibus ⁊ facit ⁊ defert in deciso semine
tpe talis ymaginacōis spēs ethiopsis assi-
milacōez inducit ad ethiopē. Nec autē dela-
cō forme ymaginarie pōt fieri duplici⁹ vno
mō q̃ ipamet forma moueat ⁊ deferatur ad
motū suū subiecti. sicut si sal liq̃fiat in aqua.
defertur ⁊ expandit p̃ aquā. Aliomō fit hec
diffusio per radicacōez ipsi⁹ forme ymagina-
te q̃ habz vim sui ipsi⁹ diffusiuā ⁊ causacōez
aliaz speciey ex seipsa. sicut lux causat lumē
qd̃ causatum potest p̃ducere ⁊ aliud lumē
Supponamus insuper q̃ delatio taliū forma-
rum per spiritus potest p̃ouenire usque ad
sensus exteriores. quo casu fiet in sensibus
exterioribus talis sensatio suo modo qualis
fieret si ab extrinsecis obiectis moueretur

Hanc causam reddunt aliqui cur dormientes
excitet opa quoniamque vigilantium. Cur etiam maniaci
et alique melancholici credunt ea videre vel sentire
extrinsecus quam non nisi intrinsecus certum est fieri
Hinc eueit ut dum homo est in tenebris et timet
putat se quoniamque videre ymagines terribiles vel
audire sonos horrendos. quemadmodum melancholici etiam in pleno die et locis lucidis patiuntur
talia propter tenebrositatem spirituum quos
horret quodammodo ipsa anima vel virtus ymagi
natiua. Et hic semper tristes incedunt quia causa
tristitie sue secum ferunt. Hec est ratio cur aliqui
timet non timenda. cur in suspiciones mirabiles
et falsissimas cadunt. ita ut credant se aliqui
qui ad mortem vel incarcerationem vel spoliacionem
et inde fugiunt neminem persequente trepidantes
timore ubi non est timor. Cognouit tale tempus
meo qui ingeniosissimus erat et peritus valde
in medicina qui tandem fugit in neora occulta
nec ultra apparuit. Sic aliquis estimabat se
gallum et more galli cantabat. Alius murilegum
et sub lectis mures querebat. alius ymaginans se
bre cornua in fronte verecundabatur quociens
ensumque videbat se inspicere et frontem tegebat
Alius ymaginans se noni de infectione lepre et
de morbo caduco omnes hominum fugiebat et trepi
dabat aspectus et sermoes. alius ymaginans se

habere pedes ferreos calcabat validissime
sup terrā. Ali⁹ ambulaē nō audebat fanta-
sians pedes suos eē vitreos. Sic saluāt ex-
positores aliq̄ qm̄o nabuchodonosor come-
debat fenū sicut bos ⁊ cū feis habitabat qz scz
bouē se eē fantasiabat. Sic asserunt medici
qz ymaginacō facit casum. et mortē inducit
Et hāc virtutē usqz ad hoc eleuaē voluerūt
aliqui vt p̄ illā mirābiles impressiōes fierēt
in elementis ⁊ in rebus extrinsecis. vt qz ad
yginacōez alic⁹ sicut refert auicēna cadat
camelus. Talia sūt inuērabilia nā infinite
sūt spēs hmoi fantasiay ⁊ melācoliaꝝ. scdꝝ
traditōem medicorꝝ. quos oratus furores
appellat vel insanas. deducens in hoc oēs
homīes in aliquo stultos esse. Mille puel-
larum inquit puerorum mille furores. Et in
eccl̄astico dicitur. Stultorum infinitus est
numer⁹. Nec autē consideratio docet q̄ salu-
terrīmū est assuefieri vt anim⁹ noster a fan-
tasmatibus quantum possibile est fieri. se
denudet et auertat in exercitatione sua.
Qd̄ qualiter fieri habeat tetigimus alibi
in tractatulo de practica theologie mistice
consideratione vltima. Rurſus apparet q̄
periculofum sit homini dimittere se nimis
labi ⁊ pfundari in ymagines vel fantasias

plertim viciofas ⁊ circa pittura ſempq; late-
tia vt ſūt bñfici a. hōres. diuitie. Nā cū gñet
hūis ex actib; frequentatis ⁊ habit⁹ cau-
ſentur. Natuāliter fit ut pondere ſue india-
cōis ſic immutēt ymaginātiām virtutē ⁊ ex
oſequēti totū hōiez q; nccitate qdā trahitur
homo velut brutū vt quēadmod fit in illis
quos pbus beſtiales appellat. Sic vtq; ve-
rū eſt q; ois ymaginacō pfūdada. hab; ſuā
inſamiā vel ebrietatē ⁊ qñi demoniacā paſſi-
onē ſicut dicit origenes. Ledit q; nōbilitē
ſeu pueritē totalitē iuditiū rōnis vt pat; in
philocaptis. paiter in ambitioſ. in auaris
in iuidis. in impatientib;. In quib; veſicatē
illud puerbiū. Furor fit leſus ſepius patiā
Ita demū puenit ut dimiſſo vocatuo cau
quo venire ⁊ introire in domū dei nccē eſt. q;
nemo ſibi aſſumit hūc honorē ſ; qui vocatē
a deo tāq; aaron. alij p noiatiuū caſū. alij p
gemitū. alij p accuſatū alij p ablatū ⁊ p
a paſſionibus querāt aſcēdē. Addam⁹ ad
hec oꝛſū multiformē flexū et reflexū quē
hūt in potēcijs oꝛnitis ipē ymagiēs l̄ fatal
mara vel ſpēs adiuitē ⁊ cū hūibus ⁊ paſſio-
nibus inde ſequētib; in potēcijs affectis Ita
ut nō ſit dubiū qñ miābilior varietas inde
reſulter q; ſufficē; cauſare ſimplex aliqua

ymago talis vel talis vel fantasma vel pas-
sio sequēs. Quod si fuit cōcurfus ordinatus vt
in virtuosus nemo dubitauit qm̄ oriat̄ inde
suauissimā et mirabilis armonia veluti cytha-
redorum multoz citharistantū in citharis
fuis. quā ip̄a inhabitat̄ sapiētia delectat̄
audire. Alioq̄n resultat̄ hōrēda p̄fus et
amarissima tumultuacō tanq̄ maris refran-
gentis in se et ad cautes fludus suos puto
nō ob aliud dirisse p̄betā. Cor impij tāq̄
mare feruens. Demiqz sicut dixim⁹ de ymagi-
natiā virtute. Ita p̄portiōnē suo mō tradu-
cere possum⁹ ad potētias supiores nō orgai-
zatas que sūt racō et spūs. quāuis ad act⁹
istaz potētiaz nō sequatur de p̄se corporis
immutacō quēadmodū virtus ymaginatiā
mutat illud. Sicut tamē ut actuata rebemēt
ip̄a racō rapiat ad se quodā mō potētā yma-
ginatiā et ab actu suo suspēdat eā. Sicut ip̄e
spūs similiter actuatus rapit ad se racōem et
ymaginationē ut nesciat q̄ hmoi est an in
corpe vel ex corpore ea que videt intelligat
Rursus fit aliq̄n redundātia supioz harū
potētiaz in inferiores quēadmodū bñtudo
anime redūd at in corpus et dotabit illud
Cōsideracō vicefiāpa de decacor̄do psal-
teio cithā spūali et mística et de cord̄ ei⁹